

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 10675/2023
26.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Ђокић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Радомир Живковић, адвокат из ..., ради измене одлуке о одржавању личних односа између родитеља и детета, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 471/22 од 14.12.2022. године, у седници одржаној 26.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 471/22 од 14.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Брусу П2 66/22 од 28.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се одреди нови модел одржавања личних односа са ћерком, малолетном ВВ из ..., чији је законски заступник мајка, тужена ББ из ..., по ком би малолетна ВВ боравила код оца сваки први и трећи викенд у месецу, при чему би је тужилац преузимао у 18 часова испред полицијске станице у ..., а враћао у недељу у 18 часова на истом месту, а тужена ББ би била дужна да обезбеди превоз детета до полицијске станице у ..., те тако што би дете код оца проводило део зимског распуста у периоду од 01. до 08. јануара и део летњег распуста од 01. до 20. августа, дан крсне славе оца – 19. децембар, дан рођендана оца – ..., те сваке друге године на рођендан малолетне ВВ чиме би се у погледу одржавања личних односа између тужиоца и малолетног детета изменила одлука садржана у ставу другом пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 403/19 од 16.09.2019. године. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје парничне трошкове.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж2 471/22 од 14.12.2022. године ставом I изреке одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Основног суда у Брусу П2 66/22 од 28.07.2022. године, у ставу првом изреке. Ставом II изреке преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде истог суда П2 66/22 од 28.07.2022. године, тако да гласи да се тужилац обавезује да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 70.500,00 динара, док је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) у вези одредбе члана 202. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/05... 6/15) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а наводима ревизије ревидента неосновано се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. тог закона, учињену у поступку пред другостепеним судом у погледу погрешне примене правила о терету доказивања из члана 231. Закона о парничном поступку, имајући у виду да је одлука другостепеног суда донета у седници већа, на основу чињеничног стања утврђеног у поступку пред првостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 403/19 од 16.09.2019. године, одређен је модел одржавања личних односа између тужиоца и малолетне ВВ, по ком ће тужени дете виђати сваког другог петка у месецу у времену од 13,30 до 14,30 часова, у просторијама Центра за социјални рад у ..., у контролисаним условима, у присуству стручног радника центра, при чему је мајка, тужена ББ, дужна да обезбеди превоз малолетног детета до Центра за социјални рад у ... у назначено време, као и повратак малолетног детета, а одређено је да ће овај модел одржавања личних односа трајати годину дана рачунајући од дана доношења пресуде, након чега се исти може изменити у договору парничних странака и уз сагласност Центра за социјални рад или подношењем нове тужбе за измену начина одржавања личних односа. Тужилац тврди да овако одређен модел одржавања личних односа није заживео у пракси, јер тужена ББ није испуњавала своју обавезу везану за довођење малолетног детета, те да су се протеком времена створили услови за измену те одлуке. Центар за социјални рад у ... је, у свом налазу од 09.12.2021. године, дао мишљење да је прописивање било каквог модела одржавања личних односа између малолетне ВВ и њеног оца АА нецелисходно из разлога што ВВ не осећа љубав према оцу, стиди се кад он долази у школу и распитује се за њу, осећа притисак који њен отац врши на породицу њене мајке, исцрпљујући је финансијски, услед чега се ВВ сврстава на страну мајке и максимално је подржава. Предлог стручног тима је да се странке упуте на поступак медијације или искористе могућност породичне терапије, јер није у интересу ВВ прописивање начина контакта са оцем тако да се ограничава на одређени дан или период дана, нити на одређеном месту. Малолетна ВВ је рођена 2006. године, а у исказу датом пред судом, у присуству стручног лица – психолога Центра за социјални рад у ..., изјаснила се да не жели да виђа оца, да виђање са оцем код ње увек изазове стрес, а разлог је у томе што је он у једном тренутку миран, а већ наредног тренутка „може да скочи, да виче, да је удари или има неконтролисано понашање“, да јој је правио непријатне сцене још док је ишла у основну школу, а сада то чини и кад је у средњој школи, због чега је рекла наставници да је не зове када отац дође да је види. Поред тога, ВВ смета што отац прича лоше о њеној мајци и што јој је претио да ће је се одрећи преко новина. Психолог је, након саслушања малолетне ВВ, потврдио да је она била спремна да одговори на свако питање и да, са пуних 16 година, има способност да формира своје мишљење. Центар за социјални рад у ... је, у свом налазу од 08.12.2021. године, дао мишљење да сматра да је мајка која врши родитељско право одговорна да омогући одржавања личних односа између малолетног детета и оца, и да је, с обзиром на ВВ узраст, адекватан модел виђања са оцем онај који је карактеристичан за децу

школског узраста, што би значило да она у породици оца проводи сваки други викенд, половину свих школских распуста, сваки други нерадни и верски празник, дан крсне славе оца, један дан свог рођендана. Након заједничког састанка стручних тимова Центра за социјални рад у ... и ..., сачињен је њихов обједињени извештај у коме су стручни тимови заузели становиште да би функционални модел одржавања личних односа тужиоца и малолетне ВВ био модел који је предложио Центар за социјални рад у ..., с тим што је Центар за социјални рад у ... констатовао да није сигуран да ће овај модел заживети у пракси, јер је последња изјава малолетне ВВ да не жели да контактира са оцем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили, налазећи да се нису стекли услови за измену одлуке о начину одржавања личних контаката тужиоца са његовом малолетном ћерком, ВВ, с обзиром да малолетна ВВ одбија да одржава контакте са оцем, о чему се децидирано изјаснила у свом исказу пред судом у смислу одредбе члана 61. став 4. Породичног закона. Нижестепени судови су закључили да је још увек једини адекватан модел виђања онај који је одређен ранијом пресудом, а који упућује на виђање у контролисаним условима уз стручну помоћ радника Центра за социјални рад, уз саветодавни рад у циљу превазилажења конфликтних односа и траума које малолетна ВВ има у контакату са оцем, водећи рачуна о њеном најбољем интересу у смислу одредбе члана 6, члана 266. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета из 1989. године, коју је наша земља ратификола 1990. године („Службени гласник СРЈ“, бр. 15/90).

По оцени Врховног касационог суда, ревизијом тужиоца се неосновано добија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета („Службени гласник СФРЈ“-међународни уговори, бр. 15/90 „Службени гласник СРЈ“-међународни уговори, бр. 4/96 и 2/97), прописано је да у свим активностима које се тичу деце, без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од првенственог значаја. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и преузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (став 2.). Ова обавеза преузета је и чланом 6. став 1. Породичног закона, којом је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета.

На основу одредбе члана 62. Породичног закона, дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој. Одредбом члана 61. став 4. истог закона прописано је да дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи. С друге стране, у погледу вршења родитељског права, у смислу одредбе члана 78. став 3. Породичног закона, родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Поступање свих и сваког у односу са децом мора бити у најбољем интересу детета, што је обавеза суд према одредби члана 266. став 1. Породичног закона.

Најбољи интерес детета је правни стандард, а поступање у најбољем интересу детета подразумева доношење одлуке на начин на који би то дете учинило када би за то било способно.

У конкретном случају, малолетна ВВ је саслушана пред судом у присуству стручног лица – психолога Центра за социјални рад у ..., па се у свом исказу изјаснила се да не жели да виђа оца, образлажући разлоге због којих је донела такву одлуку, а психолог се, након њеног саслушања, изјаснио да са пуних 16 година живота она има способност да формира своје мишљење.

Дакле, у ситуацији када конфликтно стање између малолетног детета и оца и даље постоји, јер није превазиђен проблем одбијања малолетног детета да виђа оца, следи да је правилан закључак нижестепених судова да се нису стекли услови за измену постојећег модела одржавања личних односа између детета и оца одређеног пресудом Апелационог суда Крагујевцу Гж2 403/19 од 16.09.2019. године. Тужени који инсистира да модел виђања буде промењен, примарно следећи своје сопствене интересе (што је последица љутње), занемарује ризик који таква одлука може имати по психофизички развој детета које још увек није спремно и не жели да контактира са њим на начин на који то он предлаже. Због тога је неопходан саветодавни рад на реуспостављању односа између детета и оца у просторијама Центра за социјални рад у у ..., у контролисаним условима и у присуству стручног радника те установе, како је одлучено горе наведеном пресудом, па тужилац неосновано тражи измену те одлуке.

Неосновани су наводи ревизије тужиоца да побијана одлука суда представља негацију свих његових права, као родитеља. Супротно томе, суд тужиоца није лишио родитељског права, већ његова кћи не жели да са њим контактира, што је њена аутентична одлука на коју она има право као дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, у смислу одредбе члана 61. став 4. Породичног закона. Дете које је способно да формира своје мишљење (што је овде случај) има право на слободно изражавање тог мишљења коме је суд у обавези да посвети дужну пажњу у свим питањима која га се тичу и у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, у складу са годинама и зрелошћу детета, на основу одредба члана 65. став 1. и 3. Породичног закона. Због тога тужилац неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**